

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 35 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.,
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr
a treia-oră 5 cr., și timbru de 30 cr.Redacția și administrația: Strada Popililor Nr. 15.
Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază

Nimeri singuratici à 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc. pe acțiune

Legenda Daco-românismului.

Viena, 20 Martie.

I.

Revista *Liga Română* din București, într'un excelent articol asupra „propagandei maghiare în străinătate, arată că de zeci și zeci de ani Maghiarii întrețin ziare mari nemțești în Austria și Germania, ziare, cari au ca menire să formeze curente simpatice în opinia publică austriacă și germană despre virtuțile maghiare, despre importanța etnică, politică și culturală cu totul superioară, ce o ară fi avut Maghiarii în Orient, și se fac a se crede, că tot ei, Maghiarii, sunt elementul cel mai forte, care împiedică dislocarea monarchiei, că ei sunt pionierii triplei alianțe, că ei sunt echilibrul european, și, în fine, că ei sunt poporul cel mai civilizat din Orientul European. În aceeași măsură însă, aceste ziare nemțești, cari sunt foarte răspândite, propagă zilnic ideea, că naționalitățile slave și cea română sunt trădătoare de patrie, că vor desmembrarea monarchiei, că gravează în afară, etc.

Astfel pe de o parte se exaltează închipuțiile virtuți maghiare, ear' pe de alta se încearcă a se legitima hegemonia maghiară disolvantă, de oare ce ar împiedica acțiunea disolvantă a „panslavismului” și a „daco-românismului”.

Zeci de ani naționalitățile au fost calumniate și declarate de trădătoare. E răspândită și acum ideea în Austria și Germania, că Românii sunt „irredentiști” și „daco-româniști”. De câte-ori Românii din Transilvania și Ungaria se întruniau într-o conferință națională și protestau contra fărădelegilor maghiare, ziarele nemțești din Viena, Berlin și din alte orașe cu puține excepțiuni strigau în cor: „daco-românism!” Deasemenea, de câte-ori frații nostri din regatul României protestau în contra aceluiași fărădelegi, strigățul amintitor ziare se repeta ca un refren: daco-românism.

Nu e dar' de mirare, că opinia publică din centrul Europei se ne creadă „daco-români”. Și nu e de mirare că de „daco-românism”, de noi Românii n'avem presă în limbi străine, și azi fără o presă bine organizată și scrisă în limbi răspândite, ori combătută, fie cât de deapă, e ignorată ori căsătită chiar. Așa se explică cum ani de-arindul guvernele din Austria și Germania ne-au crezut daco-români.

Dar' nu numai în țări cu limbă germană au reușit Maghiarii să înrădăcească legenda daco-românismului, ci chiar și în Franța, unde s'au publicat în anii din urmă mai multe scrieri, în cari s'au temut timbrați de daco-români.

În 1895, dl Gustav Bekics, fost deputat în camera maghiară la Budapesta, a tipărit în editura librăriei *Léon Chailley* din Paris un volum de 296 pagini, intitulat: „*La question roumaine et la lutte des races en Orient*” și care are următorul motto: „*Presenta lucrare nu este o „replică”, dar' un studiu asupra chestiunii române și asupra importanței sale din punct de vedere european*”. În acest volum, spre edificarea Francezilor, dl Bekics în loc să studieze în adevăr chestiunea română, așa cum ea a luat naștere în Transilvania și Ungaria și stadiul în care se află actualmente, nu face altceva decât să o prezente ca o chestiune daco-românistă. Dl Bekics spune, că noi nu vom nici mai mult, nici mai puțin, decât alipirea Transilvaniei la România; ear' când fostul deputat maghiar voiește să dovedească această afirmare, atunci se mulțumește a zice că o candoare copilărească, la pag. 13, următoarele:

„Asuprirea Românilor din Transilvania este pretextul aparent al acțiunii Ligei-Sco-

pul seu real, cu toate-că ea se apără de așa ceva, este: uniunea română generală sub egida regatului actual al României”.

Această mică citațiune ajunge; am pute umplea coloane, căci întreg volumul dl Bekics e plin de „daco-românism, irredentism, tradare, disolvare, desmembrare” etc. Chestiunea română dar', de parte de a fi studiată după-cum își propusea autorul, este prezentată de divers altceva, în scopul de a se face o diversiune dela adevărul ei obiect.

În 1896 apărut la Paris un alt volum, de 287 pagini, intitulat: „*La consolidation interieure de l'Autriche-Hongrie et son rôle dans la question orientale*”. Autorul nu e semnat (se fie tot dl Bekics?), dar' cartea e tipărită tot în editura librăriei *Léon Chailley*. Acest nou volum de propagandă maghiară are de scop să arete efectele miraculoase ale dualismului, care singurul a fost în stare să consolideze monarchia și să dovedească, că dacă s'ar introduce federalismul, cum vor Slavii, monarchia s'ar disolva.

Dacă volumul dlui Bekics era îndreptat contra Românilor, acest volum anonim e îndreptat mai cu seamă contra Slavilor.

La pag. 124—125 cetim:

„La frontierele Austriei și Ungariei, s'a format un regat românesc, care dovedește astăzi o dezvoltare incontestabilă din punct de vedere economic și intelectual, ca și din cel politic. Evoluția acestui regat nu putea să nu intereseze pe Românii din monarchie, cu atât mai mult, cu cât din secolul trecut, și mai cu seamă de pe la mijlocul secolului prezent, ideea națională exercită asupra Românilor influență unificatoare. În fapt, tendințele de uniune națională se manifestă la Românii austriaci și ungureni cu ocazia evenimentelor dela 1848—49. În memorialul lui Șaguna, nu se vorbește decât de unirea Românilor din monarchie pe baza federalismului, dar' nu mai încapă îndoială, că în dosul acestei tendințe se ascunde deja ideea unității române generale a formării Daco-României”.

Și astfel anonimul, ca și dl Bekics, când amintește de Români vorbește totdeauna de daco-românism.

Tot în anul 1896, a apărut la Paris un alt volum în franțuzește, de 356 pagini mari, intitulat: „*La Hongrie milénaire*” datorit dlui Raoul Chélar, agent de propagandă al Maghiarilor în Franța. Și acest „ouvrage orné de nombreuses illustrations” a apărut tot în editura librăriei *Chailley*. Două lucruri sunt urmărite în această scriere: întâiu „evoluția gigantică”, ce au făcut Maghiarii în timp de o mie de ani pe toate terenele, și al doilea, tendința de a asigura Europa, că naționalitățile n'au dreptate să se plângă de „protectoratul național maghiar”, de oare-că acest protectorat asigură tuturor raselor o libertate nestirbită, o viață proprie în spiritul instituțiilor lor individuale...

La pag. 181, dl R. Chélar, vorbind de Românii din Transilvania zice:

„Dar' dacă condamnațiuni au lovit pe culpabili, este, că agitațiunea lor ajunsese la culme, căci de câțiva ani această agitațiune trecuse frontiera și fusese acaparată la București, de una din acele societăți patriotice intempestive, care par'că n'au alt scop decât de a crea incidente diplomatice, și care, adresându-se la cel mai naiv șovinism al maselor, specula asupra ideii șoviniste de a întruni odată într'un mare imperiu toate populațiile românești, idee pentru care se face multă propagandă în România”.

Cum vedem din citațiunile făcute din aceste trei volume franceze, fără a mai recurge și la citațiuni din unele ziare franceze, chestiunea română este denaturată, acuzată de daco-românism, de tradare de patrie, de scopuri separatiste. Această propagandă, sfruntat neadeverată, infamă chiar, a început din nenorocire să prindă și în Franța. Anul trecut a

apărut la Paris o importantă scriere asupra istoriei contemporane intitulată: „*Histoire politique de l'Europe contemporaine, évolution des partis et des formes politiques 1814—1896*” al cărei autor e dl Ch. Seignobos „*maître de conférences à la faculté de lettres de l'Université de Paris*”. Ei bine, în această scriere, când dl Seignobos vorbește de Românii din regatul s-tului Stefan, zice la pag 525:

„Un partid separatist, în relațiune cu partidul irredentist din România, a început să vorbească de „*România irredentă*” și să viseze separarea Românilor de Ungaria și unirea lor cu regatul României”.

La pag. 616, vorbind de România zice:

„Un partid național s'a format ca să reclame „*România irredentă*” punându-se în legătură cu Românii din afară, și mai cu seamă cu cei din Ungaria, și făcând manifestațiuni (1894—96) contra cărora guvernul unguresc a protestat în mod oficial”.

Astfel vorbește despre chestiunea română dl Seignobos, este chestiune care e considerat în Franța, după spusa lui *Jaurès*, celebrul socialist și orator parlamentar, ca unul dintre cei mai imparțiali istorici contemporani. Și cu toate acestea, dl Seignobos cunoaște ceva din chestiunea română în adevărul ei caracter, căci amintește de pasivitate, provocată mai cu seamă din cauza legii electorale, de programul din 1881, de Memorandul din 1892, de procesul Memorandului dela 1894 și de congresul naționalităților din 1895 „pentru apărarea autonomiilor naționale în cadrul integrității regatului”.

Incontestabil că dl Seignobos, vorbind de „irredentă română”, care nu există, este sub influența propagandei maghiare.

Din centrul Europei propaganda maghiară făcută cu meșteșug, a trecut în occident, în Franța, unde se pare că începe a prinde rădăcini.

Acest fapt trebuie să ne preocupe și pe noi.

Sibiu, 23 Martie.

Sași și Români. „*Kronstädter Zeitung*” reproduce dintr'o distinsă revistă germană (numele nu 'i-l spune) un remarcabil pasaj politic, care ne privește foarte mult. Numita revistă admoniază serios pe Sași, să nu întârzie a se alia cu Românii. Eată pasajul în traducere fidelă:

„Noi am sfătuit adese-ori pe conaționalii noștri din Ungaria să nu se expună pericolului de a rămâne izolați. Mulți dintre ei au crezut până acum în posibilitatea unei înțelegeri cu Maghiarii: astăzi de sigur vor fi curăț de această închipuire. Astfel nu le rămâne decât o înțelegere timpurie cu Românii. Aceasta cu atât mai mult, că întreg poporul german din imperiu și din Austro-Ungaria trebuie să dorească o înțelegere economică (!) cu România”.

Înregistrăm acest sfat ca o dovadă despre schimbarea împrejurărilor politice. Avem nădejde, că ceea-ce de mult ar fi trebuit să se facă: alianța tuturor popoarelor nemaghiare, — nu va mai întârzia mult.

Earăși magnificul *Herzog*. „*Nemzeti szöveg*”, societatea de maghiarizare a dlui rector din Budapesta, și-a plantat steagul în Ardeal. După trecută a înființat o secțiune în *Sighisoara*. Cu acest prilej a venit dela Pestă toată garda maghiarizatoare, în frunte cu magnificul *Herzog Mihály*. La această gardă s'a adăus șeful secțiunii dl *Arad, Deutsch Bernát*, cel care a pus la cale vandalismul dela 15 Martie, și *Moór Gyula*, președintele tot din *Brașov*, unde asemenea s'au vădit tot cu prilejul lui 15 Martie efectele acțiunii „magnifice”. — Vom reveni.

Portul național săsesc. În cercurile Sașilor naționaliști se ventilează ideea de a reintroduce și în clasa inteligentă portul național săsesc, atât la dame cât și la domni.

„*Kronstädter Zeitung*” a publicat deja doi articoli de propagandă pentru această idee care arată până la ce grad simțul național a fost deșteptat la compatrioții noștri sași. — Incontestabil, că generalizarea porturilor naționale ar aduce popoarelor nemaghiare nu numai un mare profit economic — scăpând astfel de tirania și contribuțiunea ce o impune moda internațională, — ci ar mări și forța de rezistență contra maghiarizării.

Astăzi poate că unii vor privi cu zîmbet ironic la cei-ce propagă astfel de idei, considerând însă lucrurile din punct de vedere mai larg, trebuie să recunoaștem, că dacă mai ține actualul curent național în țară, vom ajunge să îmbrățșim cu toții aceste idei.

Vicepreședinte al parlamentului vineț, e vorba că va fi ales dl deputat *Iancu Lupul*, din Bacovina.

Foamea. Din diferite părți ale țării se anunță că lipsa e așa de mare, încât în unele case e foamea în înțelesul literal al cuvântului. Și ce face guvernul față cu aceste stări?

E ridicol! Eată ce ne anunță ziarele lui:

„Ministrul de finanțe considerând lipsa de domnești în *Torontal* (bogatul *Torontal*), a hotărât să steargă restanțele de dare din 1862 (!). Această hotărâre a ministrului scutește poporul de o dare în sumă totală de 3 milioane”.

Și această știre ziarele guvernului o publică sub titlul: „ajutor celor lipsiți!” — Poftiți, voi cei-ce n'aveți o bucată de pâine, și mâncați restanții de dare.

Asta-i politică de răbdări prăjite!

Socialismul și forța brachială.

— Din vorbirile deputatului Rohonczy Gedeon —

»O casă! Ce va fi acum, dacă pericolul e de fapt așa de iminent, cum cred și cum îl descriu eu aici?»

Sînt convins, că stimatul domn prim-ministru, cătă stimatul, ca să dispună a pușca, îndată ce va fi lipsă, și sînt convins, că s'au pornit deja regimintele, poate două-trei deodată.

Și sînt convins, dacă așa a făcut, bine a făcut, când a pornit la drum nu regimente maghiare, ci de cele cehe ori bosniace. (*Miscare*).

Bine a făcut, pentru-că dacă odată eu recur la forța brachială, trebuie să fiu asigurat că ea va și corespunde. (*Miscare*).

Are drept dl prim-ministru, baron Bánffy, și sînt convins, că dacă, aceste două-trei regimente vor fi puține, dl prim-ministru va dispune de nou altele și acestea asemenea vor pușca, și vor pușca atîta oameni, cât se va cere spre a se restabili ordinea și siguranța averei. (*Miscare*).

Dar' eu nu împărtășesc vederile dlui prim-ministru, — îmi pare rău că e așa — pentru-că convingerea mea e, că nici acest mod nu va folosi; pe un timp mai scurt poate că va folosi, definitiv însă nu!

Să presupunem, că au împușcat mai multe mii de oameni; pe cei-ce se opun trebuie să-i puste și îi vor pușca. Ordinea trebuie să restabilește; dar' oare s'a restabilit ea și pentru mai târziu?

Oare oamenii aceia agitați în sufletul lor aprinși în inima lor, put-vor fi ei constrînși să secrete, să lucre, când vine timpul lucrului?!

Din vorbirea dela 14 Febr. n.

Societăți de cumpătare!

Din folositoarea carte apărută tocmai acum la „Tipografia” noastră, sub titlul *Societăți de cumpătare* — îndreptat pentru înființarea lor, — de *Gavrilă Alușiu* reproducem prefața, care este următoarea:

Sărăcia se lățește în mod îngrozitor, la sate și orașe, printre poporul nostru. Ogoarele nu dau destulă roadă, și cât mai dau, se prăpădește, de grindină, de ploa, de secetă, ori de inundarea apelor.

Vilele sînt cutropite de filoxeră și peronosporă, și până se vor pute renou cu viță americană vor trece ani de-arindul, și roza-rele frumoase, cari până acr dădeau belșug de vin curat, isore bogate de bani pentru vieri, astăzi stau goale, lipsite nu numai de roadele aurii de oare-când, ci chiar și de vițele viei.

Și după-cum suferă daune și lipsă plugarul dela sate, înlocuim așa suferă și măiestrul industriaș, înlocuim așa suferă și producătorul muncii lui, menite tot pentru fărani, nu mai sînt căutate și cumpărate cu prețul cuvenit.

În lipsă de bani toți caută se vîndă cât mai scump și se cumpere cât mai ieftin. De aceea cei dela oraș suferă, trebuind să cumpere scump cele trebuincioase traiului: grăul, carnea, ouăle, legumile și celelalte. În schimb însă făraniul nostru își cumpără cele trebuincioase casei, nu dela măiestrii noștri români, ci dela neguțitorii jidani, cari le vînd lucruri de fabrică, pe cât de ieftine, pe atât de proaste și de slabe.

Într'aceia dările cresc din zi în zi, trebuințele se măresc, venitele scad, și sărăcia bate la ușa fiecăruia.

Mai adaugăți apoi la toate și dările acelea mari, pe cari omul singur și-le prime de bunăvoie: tîbăcul și vînersul, mai ales vînersul.

În fiecare an făraniul nostru român dă milioane de florini pe spirt și pe vîners, și toate aceste sume grozave de bani curg în buzunarele bogăților jidani, cari singuri au fabrice de spirt, și aproape singuri în regalele în arîndă.

Dacă fiecare fărani român, cap de familie, ar socoti că cheltuiește într'un an pe vînersul jidovesc, pe holerca, ce o cumpără dela cărcimă, s'ar îngrozii fiecare.

Ce se mai zicem de acia cari, beau vînersul cu patimă și din patimă? Ce se mai zicem de cei bețivi, cari își beau moștele, zălogindu-le la jidanul cărcimar, rămînînd fără brazdă de pămînt în câmp, fără cap de viță în curte, și silit a-și trimite copiii se slujească în casa altuia.

Beutura de vîners, fie ea cu măsură ori fără măsură, fie din patimă ori fără patimă, e o boală nenorocită pe omenime.

Partea mai sărăcă a popoarelor e împinsă oareci-cum fără voe la această beatură, și încetul cu încetul, de multe-ori fără voia omului, și se prefacă în obicei, din obicei în năraș și din năraș în patimă. Așa e prelungindene în lume, unde e cunoscută această blăstămată apă cu spirt, acest spirt veninos.

Nu numai la Români, ci la toate popoarele din lume s'a lăfit în mod grozav obiceiul acestei beaturi veninoase. Nu numai la noi, ci în toate țările oamenii învețați, bărbăți de stat, puși se ocărnuiesc fările, și bat capetele cum se lecuiesc poporul de această boală, care strică și sănătatea trupescă, și mintea, și bunăstarea oamenilor. În Anglia, ca și în Rusia, în Franța, ca și în Belgia, în România, ca și la noi, cărmuitorii statului au încercat și ceacă tot felul de mijloace, prin legi și prin orînduiri, ca se stîrpească această boală numită: alcoolism, după vorba alcool, cum îi mai zice spirulul.

În fiecare an se țin congrese, adunări mari prin deosebite orașe ale lumii, la cari se întîlnesc bărbăți învețați de deosebite neamuri, din deosebite țări, ca se chibzuiescă împreună asupra celor mai bune căi și mijloace de a stîrpi alcoolismul.

Pentru-că alcoolismul nu numai sărăcește țările lui, ci produce o mulțime de boale, cari le simt nu numai cei atîrși în primul rînd, ci și copiii lor și copiii de copii lor. E lucru dovedit, că din neam în neam trece în urma alcoolismului o slăbiciune

a trupului omenesc, a sănătății și a puterilor, și o stricăciune a sufletului, înrăutățindu-l și dedându-l la toate fărâdelegile.

Dacă casele de nebuni se umplu de nenorocitele jefite ale nebuniei, 10 până la 40 la sută, din acești perduți la minte, au a-și purta nenorocirea în urma spiritului mult ce au avut.

Dacă temnițele se umplu de osândiți pentru cele mai urâte fărâdelegi, omoruri, hoții, bătăi, siluiri și alte fapte urite, apoi 60—80 la sută din cei înțemnițați au făptuit faptele, cari le-au adus osânda, în stare de beție, ori ațâțați în urma spiritului, ce au luat.

Și dacă în neamul mai tânăr, în generațiile care se vedem, găsim atâtea amărâți, prăpădiți, sluiți, la trup și la suflet, capcni și timpici la minte, cea mai mare parte au a-și mulțumit nefericirea vieții lor chinuite părinților lor pătimăși de beția vinarsului.

E grozavă pustiirea ce o face omeniei boala beției de spirit.

Întrebarea e acum: Unde vom găsi leacul care să ne păsească înainte de urmările nemăsurate de rele ale acestui potop, aducător de sărăcie, boală și atâtea alte nevoi?

Întrebarea mai e, în aceste vremuri de lipse și neajunsuri, unde vom găsi un nou izvor de câștig, de venit, pentru a pute suporta mai ușor greutățile traiului de pe o zi pe alta?

La ambele întrebări răspundem: în societățile de cumpătare.

Cel mai sigur ajutor, după Dumnezeu, e totdeauna la noi înșine. În noi înșine putem găsi, cu voință tare, cea mai bună comoară de ajutorare și scăpare.

„Voeste și voi pute” este o vorbă așa de dreaptă a Românilui, încât limba noastră, pentru a însemna o lucrare din viitor, o rosteste prin vorba: voiu, voesc.

„Voiu merge, voiu face, voiu isprăvi” — zice Românul, pentru a însemna mersul, faptul, isprava, ce are să urmeze. Pentru-că el știe, că ceea-ce voeste, se va și întâmpla. E vorba numai: să voim!

Dacă ne vom cumpăta în beutură, vom cruța bani. Dacă ne vom cumpăta dela beutură vinarsului vom cruța și banii, cari ar trebui de altfel să-i dăm Jidanului, și încă o sumă mare de bani, ce poate ar trebui să-i dăm pe doftorii, ca să leuim boalele cele multe ce se iscă din beție și deasă beutură de vinars. Cruțăm banii, ce ar trebui să-i cheltuim poate pe la judecătoria și procuratori, în urma vre-unei piri, ce ne poate veni în urma faptelor rele făptuite în stare de beție.

Pe lângă toate acestea mai câștigăm o mare și neprețuită comoară, ce se cheamă sănătate în trup, limpezime la minte, și curățenie la suflet. Scăpăm de atâtea alte doftorii și biruri, cari la olată fac mult mai mult decât toate dările, aruncurile, porțile și „staierele”, ce trebuie să le plătim toți în toate părți.

Eată despre ce are să ne învețe cărticica de față.

Ea ne arată ce sînt societățile de cumpătare și ce folosează.

Societăți de acestea s'au făcut în alte țări cu mîile, și lucrarea lor binecuvîntată a adus frumoase roade poporului țeran. La noi de abia sînt câteva, 2—3.

Eată aci, un harnic învîfător arată turturor calea, cum se urmează pentru a înființa și la noi aceste societăți. Fie ca poporul nostru, mai ales luminătorii lui, profeții și învîfătorii, să-l înțeleagă și să-i urmeze pilda ce o dă.

E vorba numai: să voim!

Dr. E. Dăianu.

Din Austria.

Situația.

Cele mai multe ziare aproabă politica contelui Thun și așteaptă rezultate dela el.

N. W. Tageblatt se miră, că n'a amintit nimic despre ordinațiunile de limbă.

N. Fr. Presse așteaptă până-ce guvernul va începe practica lucrurilor.

Extrablatt zice, că declarațiunile lui Thun sînt corecte.

Multe ziare combat scandalosa procedură a schönerianerilor.

Deutsche Zeitung zice, că trebuie pus capăt purtării lui Schönerer și Comp., că nu merge a face obstrucție cu injurături.

Deut. Volksblatt constată, că fracțiunea Wolf rămâne izolată.

Kreuzzeitung din Berlin scrie contra obstrucției.

Cehii.

Anul trecut a apărut la Paris, în biblioteca de istorie contemporană a editorului Felix Alcan, un volum intitulat: „Les Tchèques et la Bohême contemporaine, essai d'histoire et de politique”, de dl Jean Bourlier, cu o prefață de Flourens, deputat și fost ministru al afacerilor străine în Franța.

Reproducem din acest volum de actualitate, în care se fac cunoscute luptele și gravaminele Cehilor, capitoul dela fine intitulat „Concluziuni”.

„Dela 1891, șansele luptei între națiunea cehă și guvernul din Viena a ajuns egale; sînt în gardă unul în contra altuia, ca doi luptători de o putere egală. Dacă guvernul are cu dînsul poziția sa privilegiată, autoritatea oficială și forța materială, Cehii sînt tari pe drepturile lor, conștienți de dreptatea cauzei lor și susținuți de voința neștrămutată și unanimă a întregii națiuni.

„Dreptul istoric al țărilor care se țin de coroana Bohemiei și al poporului ceh are tot atîta valoare ca și acel al țărilor ungurești, reprezentate prin Maghiari. Cehii sînt și ei hotărîți să nu renunțe nici-odată la drepturile lor, nici să părădă speranța în succesul luptei pe care o duc în contra sistemului de centralizare peste măsură. E de nădăjdut, că sforțările lor vor sînge la proclamarea egalității, drepturilor politice, pe care istoria le dă Bohemiei cu drepturile constituționale din Austria.

„Cehii vor, nu un stat național cu toate atribuțiunile suveranității absolute, dar numai o autonomie, care se poate asigura poporului ceh o existență națională independentă, car' rezultatele capătate prin munca populațiunilor bohemiene să nu profite numai străinilor. Cehii nu voesc să fie un stat feudal cu privilegii învechite și cu instituții din eval mediu; ei cer pentru țara lor și pentru poporul lor forma modernă a self-guvernamentului; ei vor să fie considerați ca membri ai unei confederațiuni monarchice stabilită pe baze democratice; cu alte cuvinte ei voesc că Austria să devină o Elveție monarchică.

„Spre a se ajunge la acest scop, Cehii doresc ca înțelegerea între dîșii și dinastie să fie completă și să se stabilească pe bazele unui acord reciproc, care i-ar pune în țeara lor pe același picior cu Nemții, avînd tot atâtea drepturi și tot atîta autoritate ca și Nemții. Realizarea dorințelor lor nu amenință întru nimic unitatea monarchiei, din contră dăndu-se satisfacere poporului ceh, monarchia va deveni și mai tare. Constituția pe care o cer este pentru dîșii aproape ceea-ce este marea carte pentru Englezi.

„Dela victoria absolutismului din 1820, politica austriacă a fost germanisitoare și centralistă spre a se asigura domnia germană. După 1866, când Austria a fost dată afară din bundul german, Francisc Iosif aspira să-și iose revanșa și să restabilească dominația austriacă în Germania; visul sau a fost zădărnice, car' după crearea imperiului german, deveni vasalul Hohenzollernilor, colaboratorul activ al agresiunilor germane în Orient.

„În România a reușit crearea unui partid german (?) destul de tare, Bulgaria și Serbia au fost corupte; prin toate mijloacele, s'a silit a se desnaționaliza Bosnia. Ușurința cu care țărilor slave libere au primit aceste uneltiri dau loc la întrebarea, dacă popoarele slave sînt în stare să fie independente.

„Din fericire Muntenegru, această mică și vitează țeară, a rămas neturburat credincioasă marelui ideu slave și a salvat onoarea. Tot așa și Cehii din Bohemia. Lupta Cehilor contra luptei germane durează în țeara Bohemiei de mii de ani; vicia miraculoasă a Cehilor după spăimîntătoarea catastrofă dela Muntele-Alb, probează îndejuns imensa vitalitate a acestei națiuni, car' spectacolul minunat pe care ni-l arată astăzi, atestă că este demnă de o liberă și independentă existență națională.

„Bismarck a zis, că Bohemia este o fortăreață creată de însuși Dumnezeu. Nici-odată Rusia sau vre-un alt guvern european n'ar tolera ca Germania să puie stăpînire pe ea, cu toate-că înverșunarea cu care guvernul din Viena încearcă s'o germanizeze, n'are alt scop decât de a da naștere la conflicte destul de grave, spre a îndreptăți intervenția cu mîna armată din partea Germaniei. Aceasta, în virtutea pactului care face solidare pe statele triplei alianțe și sub pretext de a ajuta pe naționalii mei amenințați în siguranța lor, ar ocupa militărește țeara, ca să o anexeze pur și simplu la imperiul Germaniei.

„Cehii știu asta. Și de aceea chiar singuri se susțin lupta, ei sînt destul de tari. Negreșit această luptă poate să fie încă lungă, națiunea cehă însă nu va ceda întru nimic din drepturile sale. În cele din urmă va veni o zi, când Austria nu se va mai pute menține fără națiunea cehă și nici contra nați-

nei ceh, și când va fi silită să facă pace cu Cehii și cu toate naționalitățile slave; o zi, când va fi silită să recunoască, că singura sa rațiune este de a fi dreaptă pentru toate popoarele sale, ca să aibă puterea necesară latru apărarea autorității și prestigiului sau în concertul european.

„S'a zis, nu fără temei, că poporul ceh e cu capul tare; a dovedit asta de multe ori; atît mai rău dacă adversarii săi nu-l înțeleg. Palacky a zis în testamentul său: „Sîntem în Bohemia înaintea Austriei”. Dacă Austria persistă în orbirea sa funestă, va pieri ca ori-ce organ incapabil să-și îndeplinească destinația sa. Acest lucru însă, nu va fi o catastrofă pentru națiunea cehă. De cînd Austria a încetat să fie o putere germană nu-i mai rămîne altceva de făcut, decît să se constituie într-un stat federativ în care populațiile slave ar găsi toate garanțiile unei existențe autonome. E o revoluție indicată hotărît și dela care monarchia austriacă nu se poate abate, fără de o dislocare de neînlăturat. Această dislocare este fatală și iminentă. Partisanii hegemoniei germane cu toate-că simțesc necesitatea acestei evoluții de care se tem, nu dau înapoi dela nici o stratagemă ca s'o amîne. Austria, între cei doi puternici vecini dela Nord și dela Est, nu poate trăi și dura decît cu condiția să lase liber sbor aspirațiunilor naționale ale popoarelor, care sînt la libertate și refuză să înstrăineze independența lor.

„Bohemia este, de zece secole, întăritura care a resistat la lupte nenumerate, sentinela avansată a popoarelor slave, fortăreața creată de însuși Dumnezeu, după expresia lui Bismarck, la hotarele popoarelor germane și slave. Trebuie ca Bohemia să ajungă liberă și independentă, și va ajunge”.

Cronică politică.

Catastrofa vaporului Maine.

Ziarul Newyork Herald e informat, că Mac Kinley are date pozitive despre aceea, că catastrofa vaporului Maine a fost provocată din sfăr. Acum se pregătește raportul comisiei încredințată cu anchetarea. Raportul se va subțerne la congres și se va face și o notă adresată guvernului Spaniei.

Cum afacerea vaporului Maine joacă rol însemnat în conflictul spaniol-american, raportul comisiei se așteaptă cu încredare.

Din extremul Orient.

Relațiunile dintre Japonia și Rusia devin tot mai încordate din pricina Coreei. Rușii ar voi să aibă preponderanță în Coreea, ca vecini cu această țeară. Japonia nu voeste să sufere amestecul Rusiei, voină ca ea să aibă influență acolo.

Correspondentul ziarului englez „Times”, anunță, că Japonia e hotărîtă a nu îngădui Rusiei să-i vatem interesele în China, și pe de altă parte, Japonia va opune rezistență în cercărilor Rusiei de a se stabili în Coreea.

Telegramele transmise de Agenția Reuter din Yokohama și Seul dau de gîndit în privința situației din Coreea. Un vapor al flotei voluntare rusești a debarcat în Chemulpo un detașament de soldați de marină, cari avansează spre Seul cu multe muniții. În același timp cabinetul coreean a somat pe ambasadorul rus să concedieze pe instructorii militari ruși și pe consilierul financiar rus Alexiev. În această atitudine a cabinetului coreean se cunoaște instigația Japoniei, dacă nu și a Angliei.

Ultima debarcare de trupe rusești de marină a sporit la culme neîncrederea Japonezilor în planurile rusești. Spiritele în Japonia sînt cam aprig de sovînism și dispuse la acțiune.

Correspondentul ziarului „Standard” citează un articol al ziarului important Jiji Shimpō din Tokio, în care se spune: „Sîntem mulțumiți cu actualul plan militar, care stabilește cifra armatei permanente la 500.000 oameni, putînd fi mobilizați în ori-ce timp. Sîntem siguri, că chiar în cazul când două sau trei puteri ne-ar ataca, sîntem în stare să oprim debarcarea măcar a unui singur soldat pe coastele noastre”.

Guvernul japonez, care a eșit la ultimele alegeri pentru parlament cu majoritate însemnată, e dispus pentru acțiune răboinică și face pregătiri extinse. După-cum se anunță din Tokio guvernul a decis, ca până la 1905 să folosească pentru construirea de vapoare de răboiu 195 milioane de jen-i (un jen = 5 coroane și 10 bani). Patruzeci și șapte de vapoare au și fost comandate în Europa și America; aceste trebuie în curînd să fie gata.

În ce privește China încep a se ivi nemulțumiri în contra dinastiei domitoare, de care-ce, după părerea Chinezilor, ea nu e în stare să apere imperiul „ceresc” de năvălirea și cutropirea străinilor europeni urgiați. În

provinciile de pe Iang-ce, după-cum se anunță din Shanghai, se manifestă agitații revoluționare, puse la cale de mandari și îndreptate contra dinastiei actuale.

Creta.

Chestiunea Cretei este mereu la ordinea zilei și comentată în ziaristică. Am anunțat, că Germania i-a retras din apele cretane ultimul vas de răboiu „Oldenburg”.

După zările germane și austriace, măsura aceasta nu înseamnă retragerea Germaniei din concertul european, ci pur și simplu că ea, neavînd interese directe în chestiunea cretană, lasă gîria desfășurării acestei chestiuni puterilor direct interesate.

Austria și Italia, nefînd în aceeași situațiune, de care-ce sînt puteri mediterane, își vor menține trupele în Creta.

Nici Austria nu e direct interesată în chestiunile ce privesc Creta și Grecia — zice „Neue Freie Presse” — dar e neapărat interesată în întregul complex al chestiunii orientale, asupra căreia desfășurarea chestiunii cretane poate exercita multă înflurire.

Candidarea prințului George este tot în stadiul de până acum. Se crede însă, că în chestiunea guvernării Cretei nu se va întreprinde nici un pas decisiv până după evacuarea Tesaliei.

Rescoală în Africa.

Vossische Zeitung este informat, că în posesiunile germane din Africa-orientală a erupt rescoala. Rescoalații au ucis trei ampoliați germani.

1848.

Cronica anului.

Dej, 23 Martie.

Cete numeroase s'au adunat și au mers la primarul, pe care-l uresc toți, pretinzînd să țină adunare generală. Primarul se închide în casă. Poporul strigă furios. Primarul ese și deneagă cererea. Oamenii îi sparg ferestrele, îl apucă, îl întind și — nu voim a mai spune câte îi făcură. Mergînd apoi la teatru poporul cântă un vers revoluționar cu refrenul: „Ne jurăm, ne jurăm. Că robii nu mai rămînem”. (G. d. T.)

Pesta, 23 Martie.

Junimea studioasă română publică în numele celor 2 milioane de Români, un răspuns la cele 17 puncte ale Sîrbilor, în care sub mantaua religiei ținteau la restringerea Românilor gr-neuniți în câmpul activității politice. Tinerii români protestează în contra ori-cărei despoții sîrbești pe viitor, arată simpatie către nația maghiară, — firește — scrie „G. de Trnia” — sub condiție, că noul minister unguresc îi va scăpa de ori-ce încercări nedrepte și tiranice, îi va ține în libertate și egalitate, ca din sângele Românilor să se mai nască Huniazi și Matei Corvini.

Pestă, 23 Martie.

Proiectul legii de presă a făcut cea mai rea impresiune, e considerat ca nimicirea libertății eluptate. Tinerimea a ars proiectul în piața „libertății” și a trimis la Pojon pe Pulszky Ferencz și întrevină la prim-ministru.

Viena, 23 Martie.

Ieri a fost o consfătuire importantă la Arhiducele Ludovic. Baronul Fossika, guvernorul Ardealului, a făcut următoarea declarație:

„Monarchia întreagă e sguduită. Numai două puncte polare ale ei: Ardealul și Croația sînt liniștite. Pentru Ardeal stau bun deocamdată eu, pentru Croația ar fi de lipsă un conducător potrivit.”

A propus apoi pe generalul Felackich.

CRONICĂ

Sibiia, 23 Martie n. 1898

Invitare. P. t. membrii din comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiia” sînt poștiți la ședința comitetului, ce se va ține Sîmbătă, în 14/26 Martie c., la orele 6 seara, în localul „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român”.

Dr. Vincențiu Babeș s'a dus la București, ca să asiste la ședințele Academiei Române.

Dr. Dr. George Pop, cunoscutul nostru „Ghiță”, profesor de limba germană la liceul „Mihail-Viteazul” din București, a fost numit definitiv la această catedră.

Serbare națională în România. Prin decret regal apărut în Monitorul Oficial, s'a hotărît ca ziua de 24 Ianuarie, aniversarea unirei principatelor

române, să fie trecută printre sărbătorile pázite de toate școalele din țeară ca sărbătoare națională.

Această zi este totodată și zi aniversară a înființării „Ligei”.

Visita oficerilor români la Brașov. Asupra acestei visite găsim un raport în fruntea nrului dela 17 Martie a foi militare Neue Armee-Zeitung din Viena. Pentru a se stabili adevărul asupra acestei chestiuni extragem din raportul numitei foi, raport scris probabil de un oficer de ai noștri (el iscălește: „Brassó vány”), următoarele date:

Raportul e intitulat: „Rumänische Officiere als Gäste in Kronstadt”. Correspondentul spune că au sosit din Ploesti 17 ofiieri. Anume: Subcolonelul G. Danielopol, comandant regimentului 6 Oădrăgi” (așa stă textual în „Armee-Zeitung”), majorul G. C. Miclescu, majorul Calotescu și 14 căpitani. Numele căpitănilor nu se publică.

Deodată cu oaspeții a sosit în Brașov și atașatul militar austro-ungar la București, dl Th. de Rozwadowski, care asemenea s'a alăturat la imposantul conduct, ce s'a desfășurat dela gară până la hotel Europa.

Ofiieri români au sosit la 2 ore 15, și la 3 ore 30 s'au prezentat comandantului garnisoanei din Brașov, gen. Fedra; au făcut apoi vizită la fișpanul Maurer, care i-a așteptat cu un buffet de thea.

Ori-cât de mult ofiieri noștri au căutat să fie cu atenție și prevenițioși — zice correspondentul — totuși ofiieri români i-au întrecut în galanterie. „Ori-unde s'au prezentat și au făcut visite, dl subcolonel dispunea să se predea pentru doamna casei câte un buchet de răză frumuseță”.

La producțiunea a la Ronacher se spune, că anume s'a luat un punct de declamațiune din poeziile Reginei-poeze Carmen Sylva. Au declamat, nemțește, poeziile: „O rogăciune” și „Dimbovița”.

După producțiunea ecvestră ce s'a făcut Duminecă, 13 Martie, în casarma cavaleriei s'au fotografat împreună într-o grupă, oaspeții și cei 12 ofiieri, de ai noștri cari s'au produs.

La dejunul dat în casarma honvezilor s'au rostit înainte de plecare și toate cordiale.

Subcolonelul Danielopol a spus în franțuzește următorul toast:

„Ridic pocaul meu spre a mulțami domnilor ofiieri ai armatei comune ces. și reg. și celor ai honvezimei reg. ung. pentru sfăbilitatea cu care cele 24 ore cât am stat, ni-le-au preschimbat în 24 minute, ba 24 secunde. Dl colonel și comandant al regimentului de honvezi reg. ung. 24 și regimentul seu, Ura!”

Din România. Desbaterea în cameră urmează în alvia croită de interpellarea dlui N. Flevia. Sîmbătă au vorbit în chestie personală: domni Al. Djuvara, fost ministru de justiție, Delavrancea și Take Ionescu. Raport mai detaliat din lipsă de spaț vom da numai mâine.

— Luni aveau să urmeze celelalte chestii personale, apoi interpellările, cari atîng numărul 20!

— La Galați s'a făcut alegerea de senator. Mai multe voturi a întrunit: G. Panu (117) și Pavel Maori (103). Va fi balotagiu.

Kolozsvár, ziarul guvernamental din Cluj, va înceta în zilele acestea să mai apară. În locu-i va veni un alt ziar guvernamental: Magyar Polgár. Va să zică tot un drac.

Duel mortal. În Zombor s'a duelat ieri Roheim Zsigmond, proprietar, cu Bielickzy, apotecarul de acolo. Roheim a fost rănit de moarte la cap.

Voiașagul lui Stambulov. „Adevărul” anunță din Buzău, că acolo a fost prins un individ Baerim Buster, un Albanez, care corăspunde perfect descrierii făcute în circularul ministerial omorîtorului lui Stambulov.

Documente din 1848. O foaie litografată din Budapesta anunță, că în posesiunea familiei baronești Raiaici se află documente de mare însemnată din anii 1848/9. E' sînt corăspondențe de ale patriarhului sîrb Raiaici, cu politicieni și diplomați austriaci și ruși de pe acel timp. Numărul lor e de 1040 și se zice, că au însemnată politică. Se afirmă mai departe, că muzeul din Budapesta a oferit pentru ele 5000 fl., guvernul rus a promis 25 mii de ruble, car' unele cercuri mai înalte din Viena sînt aplicate a le cumpăra cu 50 mii fl. Până acum nu se știe, cărora dintre oferiți se vor vinde.

Monument lui Balcescu. Vineri, la 25 Martie, cercul amicilor literaturii și artei române va da în palatul Ateului din București un mare festival, la care va da concursul seu și domnul George Enescu, executînd mai multe bucăți solo și un trio din ultima sa compoziție „Poema Română”.

Alături cu el vor fi încă câteva celebrități.

Fondul adunat e destinat pentru ridicarea unui monument lui N. Balcescu.

Pentru maghiarisare. Nu de mult a murit în Zenta un patriot cu numele Deak Lukács. Acesta a lăsat prin testament societății de maghiarisare EMKE

Schimb:

Pentru redacție și editură responsabil: Andrei Bațea
Proprietar: Pentru „Tipografia”, societate pe
acțiuni: V. H. Dressandt.

